

Gezondheidsbeleid Gemeente Montfoort

“Vitaal van 0 tot 100”

2023-2026

Gezondheidsbeleid Gemeente Montfoort

“Vitaal van 0 tot 100”

2023-2026

Deze nota is een uitgave van de gemeente Montfoort.
Voor meer informatie kunt u terecht op www.montfoort.nl.

Bezoekadres: Kasteelplein 5, 3417 JG Montfoort
Postadres: Postbus 41, 3417 ZG Montfoort
Telefoon: 0348-476400

© 2023 Gemeente Montfoort

Voorwoord

In het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein wordt in brede zin aandacht besteed aan het aanbieden van zorg en de partijen en organisaties die daar een rol in spelen. Vaak is er dan al sprake van klachten of een aandoening. In aanvulling op dit plan wordt de Nota Gezondheidsbeleid 2023-2026 gepresenteerd. Hierin wordt de gemeentelijke taak voor het beschermen, bewaken en bevorderen van gezondheid verder uitgewerkt. Hierbij hoort ook preventie met het voorkomen van ziekten en aandoeningen.

In ieder geval wordt uitvoering gegeven aan de wettelijke kaders en taken die bij de gemeente Montfoort zijn neergelegd. Maar om te komen tot een gezonde gemeente waarin de inwoners zich goed en gezond voelen, is meer nodig. In samenspel en samenwerking met vele partijen in onze gemeente is de voorliggende nota opgesteld, als aanvulling op het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein met gezondheid als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De speerpunten bieden een goede basis om te werken aan een gezond Montfoort in de komende jaren met de uitvoering zo dicht mogelijk bij en door de inwoners en met de gemeente als regisseur.

Hieruit blijkt dat de gemeente dit niet alleen kan en hoeft te doen. Dank aan alle partijen en organisaties die input hebben gegeven voor dit beleid in de komende jaren. Dat duidt op een breed draagvlak en daar zijn we trots op. Ik heb er vertrouwen in dat we bij de uitvoering gezamenlijk werken aan een mooi resultaat. Een samenleving waarin jong en oud prettig, veilig en gezond kunnen leven in onze gemeente.

Kees van Dalen
Wethouder Volksgezondheid en Welzijn

AnneMarie van de Poll
Wethouder Zorg en Jeugd

Inhoud

Voorwoord	3
Inhoud.....	4
Inleiding	5
1. De basis voor het gezondheidsbeleid	7
1.1 De wettelijke kaders.....	7
1.2 Landelijk en regionaal beleid	7
1.3 Lokaal beleid in samenhang	8
1.4 De rolverdeling.....	8
2. Evaluatie gezondheidsnota 2014-2017	10
2.1 Maatregelen en resultaten	10
2.2 Wat zeggen de cijfers verder?	13
2.3 Conclusies	14
3. Gezondheidsbeleid 2023-2026: Vitaal van 0 tot 100.....	15
3.1 Onze doelstellingen	15
3.2 Onze speerpunten	16
Bronnen	17

Inleiding

Volgens de Wet publieke gezondheid (Wpg) is de overheid verantwoordelijk voor een goed functionerende gezondheidszorg en het bieden van een veilige en gezonde leefomgeving. De rijksoverheid heeft als taak de curatieve zorg vorm te geven. Daarin richt men zich op het bestrijden van ziekten of symptomen van ziekten. Een specifieke taak voor gemeenten is preventie. Het is de gemeentelijke taak de collectieve preventie zo in te richten dat de gezondheid van de inwoners beschermd, bewaakt en bevorderd wordt.

In de landelijke nota gezondheidsbeleid “Gezondheid breed op de agenda” van mei 2020 wordt een gezamenlijke visie op gezondheidsbeleid geschetst. Er is van alles van invloed op je gezondheid. Achterliggende problematiek zoals schulden, eenzaamheid, werkloosheid, een beperking of de kwaliteit en de inrichting van de leefomgeving hebben allemaal invloed op hoe gezond je bent en hoe gezond je je voelt. Gezondheid draait niet enkel om je fysieke gesteldheid, ook zaken als zingeving of regie over je leven zijn van belang. Om met deze gezondheidsvraagstukken aan de slag te gaan, zet de landelijke nota gezondheidsbeleid in op een aanpak vanuit een breed perspectief: schaal en domein overstijgend. In deze nota staan vier gezondheidsvraagstukken centraal: a) Gezondheid in de fysieke en sociale leefomgeving, b) Gezondheidsachterstanden verkleinen, c) Druk op het dagelijks leven bij jeugd en jongvolwassenen en d) Vitaal ouder worden.

De prioriteiten uit de landelijke nota bieden gemeenten inspiratie voor het eigen beleid dat zij in een gezondheidsnota moeten vastleggen. De gemeente kiest lokale prioriteiten aan de hand van de lokale gezondheidssituatie van de inwoners.

De rol van preventie is in de afgelopen jaren hoger op de agenda gezet door verschillende bestuurders en (maatschappelijke) organisaties. Het Nationaal Preventieakkoord, dat ambities stelt op het gebied van leefstijl voor het jaar 2040, is daar een zichtbaar resultaat van. Ook de gemeente Montfoort wil meer inzetten op preventie. Vooraf investeren in gezondheid levert veel op, zowel maatschappelijk als financieel. Gezonde mensen hebben in het algemeen een betere kwaliteit van leven, kunnen beter voor zichzelf zorgen en doen minder beroep op de zorg. Ook kunnen ze langer en beter meedoen in de maatschappij. Er zijn voldoende kansen om de inzet op gezondheid en preventie te verstevigen.

De gemeente Montfoort heeft in 2014 het lokale gezondheidsbeleid vastgesteld met de “Nota Gezondheidsbeleid Gemeente Montfoort 2014-2017”. Ook deze nota was al grotendeels gericht op preventie, met drie belangrijke speerpunten: 1) Alcohol & drugs, 2) Gezond gewicht & bewegen en 3) Psychische gezondheid. In principe gold het gezondheidsbeleid voor de gehele lokale bevolking, maar er werd toegespitst op de kwetsbaren in onze samenleving. Dit beleid is in de jaren tussen 2018 en 2022 aangehouden, in samenhang met de nota Sport, Bewegen en Meedoen. Met de resultaten van dit beleid als basis is in deze nieuwe nota invulling gegeven aan het lokale gezondheidsbeleid voor de jaren 2023-2026. Deze nota laat zien op hoe ons lokale gezondheidsbeleid kan bijdragen aan de vitaliteit van alle inwoners van de gemeente Montfoort, van 0 tot 100.

Er gebeurt in Montfoort erg veel op het gebied van gezondheid en preventie, ook waar de gemeente zelf niet het initiatief neemt. Er wordt veel opgepakt door onze lokale partners en partijen in het veld. Samenhang en afstemming is hierin belangrijk. De gemeente ziet hier voor zichzelf een belangrijke taak als regisseur om toe te zien dat de dingen gebeuren die daadwerkelijk nodig zijn en dat er afstemming plaatsvindt met de betrokken partijen.

In deze nota worden de bovenlokale kaders geschetst waarbinnen ons volksgezondheidsbeleid geplaatst moet worden. Het belangrijkste deel van deze nota is echter de doelstellingen en de daaruit volgende speerpunten waarop we ons de komende jaren zullen richten. Het gezondheidsbeleid is een aspect binnen het sociale domein. Het gezondheidsbeleid kan dan ook niet los worden gezien van het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein, maar vormt daar juist een aanvulling op.

De totstandkoming van het gezondheidsbeleid

Dit beleid vormt een aanvulling op het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein. Bij de totstandkoming van beide plannen hebben verschillende participatierondes plaatsgevonden. Zo heeft de Adviesraad Sociaal Domein gevraagd en ongevraagd feedback geleverd, zijn verschillende partijen en organisaties geraadpleegd die direct of indirect met de besproken thema's in de breedste zin te maken hebben, en is ook de gemeenteraad geconsulteerd.

De verkregen reacties en inzichten zijn verwerkt in het voorliggende stuk.

1. De basis voor het gezondheidsbeleid

De gemeente is op grond van verschillende wetten verantwoordelijk voor de fysieke en mentale gezondheid van haar inwoners. Dat uit zich onder meer in de Wet publieke gezondheid (Wpg) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het bevorderen van gezondheid is een integrale taak van de gemeente, die ze uitvoert binnen verschillende beleidsterreinen. Het betreft niet de medische gezondheidszorg maar het voorkomen van ziekten door collectieve, preventieve maatregelen.

1.1 De wettelijke kaders

De publieke gezondheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het rijk en de gemeenten. De wederzijdse verantwoordelijkheden op het gebied van de publieke gezondheid zijn vastgelegd in de Wpg. Deze wet is sinds 1 december 2008 van kracht. Op grond van de Wpg is de gemeente wettelijk verantwoordelijk voor:

- Het analyseren van de gezondheidssituatie van de bevolking van Montfoort, het bewaken van de gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen, het bijdragen aan opzet, uitvoering en afstemming van preventieprogramma's, het bevorderen van medische milieukundige zorg, technische hygiënezorg en psychosociale hulp bij rampen, en het geven van prenatale voorlichting aan aanstaande ouders
- Uitvoering geven aan de jeugdgezondheidszorg en ouderengezondheidszorg
- De algemene infectieziektebestrijding
- Inwinnen van advies bij bijvoorbeeld de GGD voordat besluiten worden genomen die belangrijke gevolgen kunnen hebben voor de volksgezondheid.

In de Wpg is vastgelegd dat het college van B&W, ter uitvoering van deze wettelijke taken, zorg draagt voor de instelling en instandhouding van een gemeentelijke gezondheidsdienst. De gemeente Montfoort voldoet hieraan door samen met 25 andere gemeenten deel te nemen aan de Gemeenschappelijke Regeling GGD regio Utrecht (GGDrU).

De GGD is een belangrijke uitvoerder van het lokale gezondheidsbeleid, maar is uiteraard niet de enige. Andere instellingen zoals de eerstelijnszorg, welzijnsorganisaties en de voorzieningen voor werk en inkomen zijn belangrijke partners. Ook de inrichting van de openbare ruimte en de inrichting van een veilige leefomgeving en de daarmee samenhangende handhaving zijn van belang voor het gezondheidsbeleid.

De gemeenteraad dient binnen 2 jaar na het uitkomen van de nationale nota gezondheidsbeleid een lokale nota gezondheidsbeleid vast te stellen. Hierin legt de gemeente vast op welke manier zij de gezondheid van haar inwoners wil bevorderen.

1.2 Landelijk en regionaal beleid

Het kabinet heeft de ambities voor het gezondheidsbeleid vastgelegd in de nota "Gezondheid breed op de agenda". In deze nota staan vier gezondheidsvraagstukken centraal: a) Gezondheid in de fysieke en sociale leefomgeving, b) Gezondheidsachterstanden verkleinen, c) Druk op het dagelijks leven bij jeugd en jongvolwassenen en d) Vitaal ouder worden. In deze beleidsperiode legt het kabinet daarbij ook nadruk op achterliggende invloeden op de fysieke én mentale gezondheid. De aanpak is hierbij schaal en domein overstijgend.

Naast het landelijke gezondheidsbeleid zijn ook de landelijke sport- en preventieakkoorden belangrijk als context voor deze lokale nota. In het preventieakkoord wordt ingezet op drie principes: Gezond opgroeien, Gezond ouder worden en Positieve gezondheid. Deze principes sluiten goed aan op het beleid wat in de regio Utrecht gevoerd wordt. Zo heeft het algemeen bestuur van de GGDrU ervoor gekozen om de activiteiten van de GGDrU te richten op drie inhoudelijke pijlers: Kansrijk Opgroeien, Gezonde leefomgeving en Langer gelukkig en gezond zelfstandig.

De komende jaren zal het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) het fundament bieden voor samenhangend gezondheidsbeleid. Dit landelijke akkoord is gericht op een samenhangende aanpak op het gebied van gezondheid, sport en bewegen én sociale basis. De uitgangspunten van het GALA zijn als volgt:

- Voortzetten en versterken doelen Landelijke Gezondheidsnota, Preventieakkoord en Sportakkoord.
- Integrale benadering: verbinding tussen sociaal domein en zorg vergroten.
- Preventie infrastructuur versterken: concrete afspraken maken op lokaal en regionaal niveau.
- Structureel geld zodat gemeenten lange termijn plannen kunnen maken.
- Health in All Policies en Positieve Gezondheid staan centraal.

Hiernaast biedt ook het Integraal Zorgakkoord (IZA) een belangrijke context. Het IZA heeft als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Om dit te bereiken zijn afspraken gemaakt tussen het ministerie van VWS en een groot aantal partijen in de zorg. Ondertekenaars zijn onder meer overkoepelende organisaties van ziekenhuizen, de geestelijke gezondheidszorg en de ouderenzorg.

1.3 Lokaal beleid in samenhang

Het gezondheidsbeleid is een aspect binnen het sociale domein. Dit gezondheidsbeleid vormt een aanvulling op het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein, en kan hier daarom ook niet los van worden gezien. De basis van dit beleidsplan is de missie dat iedereen mee doet. Deze missie wordt ondersteund met de visie dat we, waar nodig, zorgen voor passende ondersteuning die zo dicht mogelijk aansluit op de leefwereld en de specifieke situatie van de inwoner. Naast het thema gezondheid, zijn ook thema's als sport, vitaliteit, werk en inkomen, schuldhulpverlening, maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp onderdeel van dit integrale beleidsplan voor het sociale domein. Binnen deze thema's is een aantal focuspunten aangebracht: a) Integrale toegang, b) Omgekeerde toets, c) Wijkgerichte aanpak, d) Vroegsignalering en e) Ketensamenwerking.

Het lokale gezondheidsbeleid is bij uitstek integraal beleid. Het is daarom van groot belang om dit beleid in samenhang te zien met de beleidsvelden en focuspunten uit het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein, maar gezien de vele raakvlakken met de fysieke leefomgeving ook met het ruimtelijk domein.

1.4 De rolverdeling

Collectieve gezondheid is een gedeelde verantwoordelijkheid van inwoners, vrijwilligers, professionals en de gemeente. Iedere partij vervult hierin een andere rol en samen wordt er gewerkt aan een gezonde omgeving om te wonen, te werken en te verblijven.

Gemeente Montfoort

De gemeente Montfoort ziet haar rol vooral als regisseur en geeft met behulp van dit gezondheidsbeleid richting. De gemeente heeft een faciliterende rol bij het verbinden van partijen en het stimuleren van samenwerking. Zij ziet erop toe dat de dingen gebeuren die daadwerkelijk nodig zijn en dat er afstemming plaatsvindt met de betrokken partijen.

GGD regio Utrecht

De GGD regio Utrecht (GGDrU) speelt een belangrijke rol in de uitvoering van het lokale gezondheidsbeleid. De GGDrU vervult een groot deel van de wettelijk verplichte taken, zoals het in kaart brengen van de lokale gezondheidssituatie, medische milieukundige zorg, infectieziektebestrijding en de jeugdgezondheidszorg. Ook adviseert de GGDrU gemeenten, waaronder Montfoort. Gemeenten kunnen daarnaast ook maatwerk inkopen bij de GGDrU. De gemeente Montfoort schakelt de GGDrU in voor bijvoorbeeld de inspectie van kindercentra, forensische geneeskunde, prenataal huisbezoek, stevig ouderschap, woon hygiënische problematiek en projectleiding van het programma Gezonde School.

Overige partijen

Er gebeurt in de gemeente Montfoort erg veel op het gebied van gezondheid en preventie, ook waar de gemeente zelf niet het initiatief neemt. Er wordt veel opgepakt door onze lokale partners en partijen in het veld. Zo dragen organisaties als de coöperatie Montfoort-Linschoten gezond, Regiegroep Actief Montfoort, het Jeugdteam, Ferm Werk, de Stichting Welzijnsondersteuning Montfoort/Linschoten (SWOM), de Buurtsportcoach, scholen en sportverenigingen ook veel bij aan de gezondheid van de inwoners van Montfoort.

Deze organisaties geven uitvoering aan de prioriteiten in het gezondheidsbeleid. De gemeente is in haar rol van regisseur de verbindende factor tussen de organisaties en verbindt de initiatieven. Zij stuurt onder andere met het maken van prestatiegerichte afspraken op de gewenste resultaten.

2. Evaluatie gezondheidsnota 2014-2017

De Gemeente Montfoort heeft in 2014 de Nota gezondheidsbeleid Gemeente Montfoort 2014-2017 vastgesteld. In april 2015 is deze voor het laatst aangepast. In deze nota zijn drie thema's als speerpunt benoemd: Alcohol & drugs, Gezond gewicht & bewegen, en Psychische gezondheid & eenzaamheid. De activiteiten uit de nota zijn in samenhang met verschillende beleidsterreinen opgepakt zoals integraal beleid voorstaat. Voor het uitvoeren van de speerpunten is samengewerkt met verschillende nationale, regionale en lokale organisaties.

In deze beknopte evaluatie worden per thema enkele resultaten van de destijds genoemde aandachtspunten en voorgestelde maatregelen weergegeven. Daarnaast wordt er een voorschot genomen op de aandachtspunten voor de komende beleidsperiode.

2.1 Maatregelen en resultaten

De nota heeft geleid tot de uitvoering van een aantal concrete acties in samenwerking met het veld. Daarnaast zijn gedurende de beleidsperiode een aantal speerpunten aangepakt door gewijzigde wet- en regelgeving.

Alcohol & drugs

De Nota gezondheidsbeleid Gemeente Montfoort 2014-2017 had als doelstelling het tegengaan en voorkomen van alcohol- en drugsgebruik door jongeren. Om daaraan te werken, werden enkele concrete acties voorgesteld. De meeste daarvan zijn de afgelopen jaren uitgevoerd. Hieronder enkele voorbeelden:

- Het actieprogramma Nuchter Verstand is gedurende meerdere jaren uitgevoerd.
- Er is gewerkt aan de signalering van alcohol- en drugsgerelateerde problematiek via BOA's en de politie, maar ook thuis, in wijken en in buurten.
- Er is extra voorlichting gegeven over handhaving.
- Ouders en jongeren hebben extra voorlichting gekregen door middel van theatervoorstellingen en een begeleide kroegentocht.
- Er zijn alcoholvrije feesten georganiseerd.
- Op het gebied van alcohol- & drugspreventie wordt veel samengewerkt. Niet alleen met het CJG en de GGD, maar ook met lokale partners.
- Samen met onder meer scholen en sportverenigingen is er gewerkt om de beschikbaarheid van alcohol terug te dringen door toezicht op verstrekking.
- Het onderwerp alcohol en drugs wordt structureel geagendeerd in de regiegroep Actief Montfoort (voorheen regiegroep Buurtsportcoach of regiegroep Montfoort Vitaal).
- Er is campagne gevoerd vanuit IkPas.
- De scheidslijn tussen privé (eigen verantwoordelijkheid ouders) en algemeen belang is bij al deze acties niet uit het oog verloren.

Aan de doelstelling van het tegengaan en voorkomen van alcohol- en drugsgebruik door jongeren waren drie beoogde resultaten gekoppeld:

- Jongeren en hun omgeving zijn zich bewuster van de risico's en gevolgen van alcohol- en drugsgebruik; het percentage jongeren onder de 18 jaar die alcohol gebruiken daalt ten opzichte van 2012.
- Aan alcohol- en drugsgebruik gerelateerde openbare orde problematiek wordt voorkomen. Het aantal meldingen daalt ten opzichte van 2012.
- Er is een correcte naleving en handhaving van de wettelijke leeftijdsgrens met betrekking tot de verkoop van alcohol en het gebruik van alcohol en drugs in de openbare ruimte.

Tabel 2.1: Cijfers in relatie tot beoogde resultaten Alcohol & drugs.

Jaartal	Jongeren die ooit alcohol hebben gedronken (%)	Jongeren die ooit dronken of aangeschoten zijn geweest (%)
2011	-	29
2015	40	25
2019	38	26

Bron: GGDru, 2011; 2015; 2019b.

Uit tabel 2.1 valt op te maken dat het eerste beoogde resultaat op het gebied van alcohol en drugs is behaald: relatief minder jongeren hebben ooit alcohol gedronken, en minder jongeren zijn ooit dronken of aangeschoten geweest. Onder jongeren valt de leeftijdsgroep 13-17 jaar.

Daarnaast wordt in onze gemeente ook de wettelijke leeftijdsgrens voor de verkoop van alcohol correct nageleefd en gehandhaafd. Datzelfde geldt ook voor de wet- en regelgeving voor wat betreft het gebruik van alcohol en drugs in de openbare ruimte. Over het aantal meldingen van alcohol- en drugs gerelateerde openbare orde problematiek is geen openbare data beschikbaar.

Gezond gewicht & bewegen

De doelstellingen uit de Nota gezondheidsbeleid Gemeente Montfoort 2014-2017 op het gebied van gewicht en bewegen hadden met name te maken met bewustwording onder de Montfoortse inwoners van het belang van beweging en gezonde voeding.. Ouders en kinderen moesten bewust leren omgaan met voeding en een gezonde keuze kunnen maken. Volwassenen en senioren moesten meer kennis krijgen over de voordelen van een actieve gezonde leefstijl en daarbij gemotiveerd worden om meer te gaan bewegen. Om deze doelstellingen te kunnen behalen, werden enkele concrete acties voorgesteld. De meeste daarvan zijn de afgelopen jaren uitgevoerd. Hieronder enkele voorbeelden:

- De buurtsportcoach is al jaren actief in onze gemeente en richt haar activiteiten op verschillende doelgroepen. De regiegroep Actief Montfoort dient als klankbord, heeft een signaleringsfunctie en geeft impulsen aan de buurtsportcoach.
- Continuering van het jeugdsportfonds.
- Scholen zijn gestimuleerd om op schoolniveau gezondheidsbeleid vorm te geven, met daarin aandacht voor gezonde voeding en voldoende beweging.
- Er wordt doorlopend samengewerkt en geëvalueerd met samenwerkingspartners over de lokale aanpak.

Aan de doelstellingen uit het thema Gezond gewicht & bewegen waren vier beoogde resultaten gekoppeld:

- Het percentage volwassenen en senioren met overgewicht is na 2017 gedaald ten opzichte van 2012.
- Het percentage jeugdigen met overgewicht is na 2017 niet gestegen ten opzichte van 2012.
- De sportparticipatie van jongeren blijft minimaal op het niveau van 2012 gehandhaafd.
- Het percentage volwassenen en senioren dat onvoldoende beweegt is na 2017 gedaald ten opzichte van 2012.

Tabel 2.2: Cijfers in relatie tot beoogde resultaten Gezond gewicht.

Jaartal	Senioren met overgewicht (%)	Volwassenen met overgewicht (%)	10-11 jarigen met overgewicht (%)	13-14 jarigen met overgewicht (%)
2012	59,6	43,2	12	11
2016	57,3	47,9	11	12
2020	56,1	45,4	12	8*

Bron: GGDru, 2012; 2016; 2020 (*2019b).

Uit tabel 2.2 valt op te maken dat de beoogde resultaten op het gebied van gezond gewicht deels zijn behaald: relatief minder senioren kampen met overgewicht. Bij jeugdigen is dit aandeel zoals beoogd niet gestegen. Het percentage volwassenen met overgewicht is tussen 2012 en 2016 iets gestegen, en

de jaren daarna weer licht gedaald. Onder volwassenen valt de leeftijdsgroep 18-65 jaar, onder senioren de groep van 65+.

Tabel 2.3: Cijfers in relatie tot beoogde resultaten Bewegen.

Jaartal	Senioren die voldoen aan beweegnorm (%)	Volwassenen die voldoen aan beweegnorm (%)	Jongeren die minimaal 5 dagen per week een uur bewegen (%)
2012	70,0	63,0	68*
2016	77,3	60,2	74*
2020	-	-	57*

Bron: GGDrU, 2012; 2016; 2020 (*2011; 2015; 2019b).

Uit tabel 2.3 valt op te maken dat een deel van de beoogde resultaten op het gebied van bewegen is behaald: relatief meer senioren voldoen aan de beweegnorm. Bij volwassenen is dit helaas niet het geval en ook het aantal jongeren dat veel beweegt lijkt te dalen. Onze jongeren bewegen nog steeds wel meer dan in de rest van Nederland.

Psychische gezondheid & eenzaamheid

De Gemeente Montfoort had in haar gezondheidsnota over 2014-2017 de doelstelling om jongeren, volwassenen en senioren weerbaar te maken en hun psychische gezondheid te bevorderen. Om aan deze doelstelling te werken, werden enkele concrete acties voorgesteld. De meeste daarvan zijn de afgelopen jaren uitgevoerd. Hieronder enkele voorbeelden:

- Op het gebied van weerbaarheid wordt veel samengewerkt met partners in zorg- en welzijn.
- Volwassenen en senioren zijn ondersteund bij het opbouwen en versterken van hun sociale netwerk, waarbij ook aandacht is besteed aan het gebruik van sociale media.
- Laagdrempelige ontmoetingsmogelijkheden worden gestimuleerd en gefaciliteerd, bijvoorbeeld door verschillende georganiseerde activiteiten.
- Er zijn enkele jaren weerbaarheidslessen verzorgd aan jeugd en jongeren.
- Doelgroepenvervoer is voortgezet.
- De gemeente heeft bijgedragen aan een pakket aan zorg en ondersteuning voor dementerenden en hun mantelzorgers.
- Er zijn valpreventietrainingen georganiseerd.
- Er is een projectgroep Aanpak Eenzaamheid opgezet in samenwerking met de SWOM. Hieruit worden verschillende acties opgezet waaronder huisbezoeken aan 75+-ers.

Aan de doelstelling om de Montfoortse inwoners mentaal weerbaarder te maken, werden drie beoogde resultaten gekoppeld:

- Het aantal senioren en volwassen met psychosociale problematiek met name van eenzaamheid, is in 2017 gedaald ten opzichte van 2012;
- De sociale vaardigheid en weerbaarheid van jongeren is in 2017 toegenomen t.o.v. 2012.
- Het percentage ouderen met lichamelijk letsel door vallen is in 2017 gedaald t.o.v. 2012.

Tabel 2.4: Cijfers in relatie tot beoogde resultaten Psychische gezondheid & eenzaamheid.

Jaartal	Senioren zich eenzaam voelen (%)	Volwassenen die zich eenzaam voelen (%)	Senioren die gevallen zijn (%)
2012	39,0	28,0	29,0
2016	30,4	25,1	-
2020	24,8	21,6	32,3

Bron: GGDrU, 2012; 2016; 2020.

Uit tabel 2.4 valt op te maken dat de beoogde resultaten op het gebied van psychische gezondheid en eenzaamheid zijn behaald: relatief minder ouderen en volwassenen voelen zich eenzaam. Helaas is het percentage ouderen wat gevallen is licht gestegen. Over het gevolg van die valpartijen qua letsel zijn geen cijfers bekend.

Wanneer we kijken naar de weerbaarheid van jongeren, zien we dat het aandeel jongeren wat zegt voldoende weerbaar te zijn, licht is gedaald. In 2015 was dit 97% en in 2019 was dit 89% (GGDrU, 2015; 2019b). Wel geven de meeste jongeren (96%) aan iemand te weten om naar toe te gaan bij problemen.

2.2 Wat zeggen de cijfers verder?

Zoals te zien is in het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein zijn de inwoners van Montfoort, in vergelijking met de cijfers van andere gemeenten, over het algemeen relatief gezond en actief. In 2020 ervaarde maar liefst 87,6% van de volwassenen een goede tot zeer goede gezondheid, dit tegenover 84,7% in 2016. Ook een groot aandeel van onze senioren ervaart een goede tot zeer goede gezondheid, met een stijging van 67,7% naar 72,5% (GGDrU, 2016; 2020). Onder de Montfoortse jongeren ervaart 86% een goede tot zeer goede gezondheid, deze score is ten opzichte van 4 jaar eerder echter wel 4% gedaald (GGDrU 2015; 2019b).

Op de meeste onderdelen uit de meest recente gezondheidsmonitor van de GGDrU (2020) scoort Montfoort als gemeente rondom of beter dan de cijfers waarmee vergeleken wordt (regionaal dan wel nationaal): Gezondheid, Leefstijl, Fysieke omgeving, Sociale omgeving, Sociale steun, Financiële situatie, Maatschappelijke participatie en Kwaliteit van leven zijn allemaal in orde. Punten van aandacht lijken er, vergeleken met de landelijke en regionale cijfers, op het gebied van genotmiddelen, zorggebruik en zelfredzaamheid.

Als we inzoomen op genotmiddelen is te zien dat het alcoholgebruik onder volwassenen in Montfoort vergelijkbaar is met de landelijke cijfers. Alcohol is echter een punt van aandacht in heel Nederland: overmatig gebruik moet worden teruggebracht. Datzelfde uitgangspunt geldt ook voor roken. Hoewel Montfoort hierin duidelijk positiever scoort dan regionaal en landelijk, blijft het iets wat een grote negatieve impact heeft op de gezondheid. Een vermindering in rokers en drinkers, zal op de lange termijn een positief effect hebben op het zorggebruik van onze inwoners.

Op het gebied van zelfredzaamheid wordt vooral gekeken naar eenzaamheid en afstand tot voorzieningen. Inwoners van de Gemeente Montfoort zijn relatief behoorlijk minder eenzaam dan regionaal en landelijk het geval is. Er valt echter nog altijd een verbeteringslag te maken. Eenzaamheid heeft immers een groot effect op de mentale gezondheid, maar indirect ook op de fysieke gezondheid. De afstand tot voorzieningen is een onderdeel waarop de Gemeente Montfoort wat minder positief scoort. Onze inwoners moeten relatief een grote afstand afleggen van hun woning tot de huisarts, levensmiddelenwinkel en OV-haltes. Dit is iets om rekening mee te houden bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.

In de Monitor Sport en Bewegen (Mulier Instituut, 2021) valt te zien dat de Gemeente Montfoort relatief goed scoort als het gaat om de ontwikkeling van kwetsbare jongeren, het bereiken van personen in armoede en het faciliteren van lokale verbindingen. Onderdelen die wat meer aandacht nodig hebben, zijn 'leven lang sporten', 'motorische vaardigheden jeugd' en 'inzet op groepen die belemmeringen ervaren'.

2.3 Conclusies

Aan alle thema's van de Nota gezondheidsbeleid Gemeente Montfoort 2014-2017 is in meer of mindere mate uitvoering gegeven. Uit recente onderzoekscijfers en de evaluatie blijkt dat een groot aantal doelen

is bereikt. De inwoners van Montfoort zijn, in vergelijking met de cijfers van andere gemeenten, over het algemeen relatief gezond en actief.

Op verschillende gebieden zijn resultaten behaald die helpen de gezondheid van onze inwoners te bevorderen. Deze resultaten willen we natuurlijk vasthouden voor de lange termijn. Dat kan enkel als er vervolg wordt gegeven aan alles wat er is gebeurd. Daarnaast zijn uit het nieuwste cijfermateriaal weer nieuwe aandachtspunten gekomen waarop extra inzet gewenst is. Met de beleidsplannen voor de komende periode wordt aan dit alles invulling gegeven. Het gezondheidsbeleid is hierin niet alleen, ook in andere beleidsplannen uit zowel sociaal als fysiek domein zal het thema gezondheid structureel terugkomen.

3. Gezondheidsbeleid 2023-2026: Vitaal van 0 tot 100

De gemeente Montfoort blijft zorg dragen voor de uitvoering van zowel de jeugdgezondheidszorg als de ouderengezondheidszorg. Wij volgen systematisch de ontwikkelingen in gezondheidstoestand van onze inwoners. Op basis van deze ontwikkelingen brengen we gezondheid bevorderende en bedreigende factoren in kaart. Dit zorgt ervoor dat wij, in nauwe samenwerking met onze partners, de zorgbehoeften kunnen ramen en vroegtijdig kunnen werken aan opsporing en preventie van bepaalde ziektebeelden. Naast zaken als voorlichting, advies, instructie en begeleiding, werken wij ook aan maatregelen om bedreigingen voor de gezondheid tegen te gaan.

Bij ingrijpende zaken die gevolgen (kunnen) hebben voor de publieke gezondheid en gezondheidszorg, maakt de gemeente Montfoort gebruik van de aanwezige kennis en expertise van de betrokken samenwerkingspartners. Op het gebied van infectieziekten en bestrijding daarvan, sluit de gemeente Montfoort aan bij de landelijke maatregelen en de veiligheidsregio. Hierbij werken we nauw samen met andere gemeenten en partijen als de GGD. Bij ongevallen en rampen werkt de gemeente Montfoort aan de continuïteit van en de samenhang binnen de publieke gezondheidszorg en de afstemming ervan met de curatieve gezondheidszorg en de geneeskundige hulpverlening.

Wij maken echter werk van om niet enkel te voldoen aan onze wettelijke verplichtingen, maar om meer te doen dan strikt noodzakelijk. Daarom zetten wij in op preventie. Wij zetten in op de goede gezondheid en vitaliteit van alle inwoners van de gemeente Montfoort van 0 tot 100, maar dragen ook prenataal en na de 100 ons steentje bij. Er zijn voldoende kansen om de inzet op gezondheid en preventie te verstevigen.

3.1 Onze doelstellingen

Uit beschikbare onderzoeksgegevens blijken de inwoners van de gemeente Montfoort niet in negatieve zin afwijken van het regionale en landelijke beeld. Op veel onderdelen scoren zij zelfs beter dan in andere gemeenten. Er vallen echter wel enkele aandachtspunten te ontdekken in de gegevens. Hier valt de komende jaren nog winst te behalen. Dat zijn dan ook de speerpunten voor het gezondheid gerelateerde beleid. Als ultieme ambitie heeft de Gemeente Montfoort dat iedereen van 0 tot 100 gezond is, zowel lichamelijk als geestelijk. We kunnen als gemeente echter niet alles tegelijk doen, en ook de beschikbare middelen zijn niet onuitputtelijk. Het gezondheidsbeleid voor 2023-2026 is daarom relatief eenvoudig gehouden. We kiezen voor een beperkt aantal speerpunten en activiteiten daarbinnen.

Gezondheid richt zich op het voorkomen en genezen van ziekten, en het beschermen en bevorderen van de gezondheid in de breedste zin van het woord. Als basis is het belangrijk dat inwoners hun dagelijkse lichamelijke activiteiten goed kunnen uitvoeren. Daarnaast hechten we ook waarde aan de geestelijke gezondheid en de invloed daarvan op de persoon, de omgeving en de maatschappij. We richten ons uiteraard op de gehele bevolking, maar spitsen ons onder meer toe op het verkleinen van gezondheidsachterstanden van kwetsbare groepen. Zo proberen we te zorgen voor een hogere kwaliteit van leven en meer vitale levensjaren.

We proberen een omgeving creëren waarin zowel fysieke als mentale gezondheid goed tot hun recht komen. De fysieke en sociale leefomgeving hangen sterk met elkaar samen. We hebben daarom als gemeente de ambitie om gezondheidsthema's meer te integreren in de afwegingen in ruimtelijk beleid. In het geval van extreme situaties, richten we ons in eerste instantie op kwetsbare groepen. Denk hierbij aan de bestrijding van een pandemie, maar ook bijvoorbeeld aan het werken met hitteplannen tijdens perioden met extreme temperaturen.

3.2 Onze speerpunten

Om ervoor te zorgen dat onze inwoners vitaal zijn van 0 tot 100, en misschien wel daarna nog, richten we ons op een paar speerpunten. Daaronder hangen weer enkele doelstellingen. Dit alles hangt samen met andere thema's uit het sociale en het fysieke domein.

Een gezonde levensloop begint in de jeugd

Een gezonde levensloop begint in de jeugd. We zorgen voor een solide basis bij onze jeugd door in te zetten op een solide sportieve basis en een gezonde leefstijl voor kinderen en jongeren. De jeugd leert goed bewegen en wordt gestimuleerd tot een gezonde leefstijl. Daarbij hoort voldoende sporten en bewegen, maar zeker ook gezonde voeding en sociale contacten.

- Minder jongeren drinken alcohol.
- Meer jongeren voldoen aan de beweegnorm.
- Meer jongeren voelen zich voldoende weerbaar.

Vitaliteit voor het leven

Bij volwassenen en ouderen zetten we in op zelfredzaamheid. Daarom zorgen we voor een beweegvriendelijke omgeving met een goede sportinfrastructuur zodat iedereen de mogelijkheid heeft om te blijven bewegen. De openbare ruimte nodigt uit tot bewegen, er is een veilige en uitdagende sportomgeving en er is voldoende aanbod aan sportverenigingen. Op deze manier is er een passend beweegaanbod voor iedereen. Ook hier willen we blijven inzetten op een gezonde leefstijl, waarin er veel aandacht is voor bijvoorbeeld alcoholgebruik maar ook voor zaken als eenzaamheid en bereikbaarheid van voorzieningen.

- Minder volwassenen hebben overgewicht.
- Minder volwassenen roken.
- Meer volwassenen voldoen aan de beweegnorm.
- Minder ouderen voelen zich eenzaam.
- Er is voor iedere doelgroep een geschikt beweegaanbod beschikbaar.

Alleen ga je sneller, samen kom je verder

We geloven sterk in de samenhang van fysieke en mentale gezondheid. Door in te zetten op bovenstaande speerpunten beogen wij een belangrijke bijdrage te leveren aan de positieve gezondheid van onze inwoners. Om dit zo effectief mogelijk te doen, maken we, zoveel als mogelijk, gebruik van bewezen effectieve maatregelen. Wat hierbij helpt, is het monitoren van de resultaten van bepaalde maatregelen. Op die manier zien we wat de meeste positieve impact heeft op onze eigen inwoners. Bij alle aspecten van gezondheid is het belangrijk om samen te werken. Verschillende partijen binnen het gezondheidsdomein zijn van belang, maar gezondheid is vaak een domein overstijgend thema. Daarom willen we ook gebruik maken van bestaande structuren zoals sportverenigingen en welzijnsorganisaties. We zorgen ervoor dat gezondheid breed op de agenda wordt gezet, zowel bij sociale als fysieke ontwikkelingen. Vitaliteit maken we samen!

Bronnen

Gemeente Montfoort (2015) Nota Gezondheidsbeleid Gemeente Montfoort 2014-2017

Gemeente Montfoort (2023) Integraal Beleidsplan Sociaal Domein

GGDrU (2011) Gezondheidsmonitor jeugd voortgezet onderwijs.

GGDrU (2012) Gezondheidsmonitor.

GGDrU (2015) Gezondheidsmonitor jeugd voortgezet onderwijs.

GGDrU (2016) Gezondheidsmonitor.

GGDrU (2019a) Bestuursagenda 2019 – 2023.

GGDrU (2019b) Gezondheidsmonitor jeugd voortgezet onderwijs.

GGDrU (2020) Gezondheidsmonitor.

IZA (2022) Integraal Zorg Akkoord.

KANSA Sportsmanagement (2020) Vitaliteitsakkoord Gemeente Montfoort 2020-2021

Klosters, I. (2021) Vitaliteitsakkoord 2.0 Montfoort

Ministerie van VWS (2018) Nationaal preventieakkoord: Naar een gezonder Nederland

Ministerie van VWS (2020) Gezondheid breed op de agenda: Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024.

Ministerie van VWS (2023) Gezond en Actief Leven Akkoord.

Mulier Instituut (2021) Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties: Maatrapport Gemeente Montfoort

Overheid.nl (2022) Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo)

Overheid.nl (2022) Wet publieke gezondheid (Wpg)